

VORMING DIERENWELZIJN
BIJZONDERE DIEREN
VOGELS EN REPTIELEN
HERKENDE INSTELLINGEN

Lesnota's voorbereid door Maxime BLAISE

03 NOVEMBER 2022

Vormingen over dierenwelzijn, coordinatie C. Diederich (UNamur), 2022

1. VOGELS

PLAN

Hoe benader je een vogel ?

Observatie vanop afstand

De normale vogel

Observatie van dichtbij

Klinisch onderzoek, apparatuur

Enkele vogelziekten

HOE BENADER JE EEN VOGEL ?

Observatie:

De overgrote meerderheid van de volièrevogels zijn potentiële prooien.

Daarom zullen ze altijd proberen hun zwaktes en problemen te verbergen...

Onderzoek van zijn omgeving: zitstok, sporen van vochtigheid, defect van de omheining,

EEN NORMALE VOGEL?

Rustig

Nieuwsgierig

Verzorgd verenkleed

Actief en zich bewust van zijn omgeving

OBSERVATIE VAN DICHTBIJ

Aanwezigheid van korsten/papels of andere laesies
op het hoofd/bij de ogen/neusgaten/beenschubben

Verenkleed beschadigd, onvolledig, in slechte staat

VASTHOUDEN VAN HET DIER / HANTERING

Waarschuw de eigenaar altijd voor het risico van verwondingen.

Zang (vooral papegaaien/sturnus/anatidae)

Sterfte (verbonden met stress en de gezondheidstoestand van het dier)

Belangrijk: werk altijd in een gesloten ruimte van klein formaat, met weinig objecten die de vogel zouden kunnen verwonden als hij zou ontsnappen (weinig ramen, geen spiegels, enz.)

Bereid de benodigdheden het voor het verzorgen op voorhand voor

BENODIGDHEDEN

Handdoek / lederen handschoen

Weegschaal/ speculum

Schaar/ chipreader/ ringsnijder

Nagelknipper / thermocauter op batterijen

HET WEGEN VAN EEN VOGEL

MATERIAAL

Voedingssonde / aangepast en opgewarmd voedsel

Assistent

Ontsmettingskit met ontsmettingsmiddel (katoen, gaasjes, enz.) isobetadine, chloorxidine, dermidine.

Actieplan VOOR elke hantering

VANGST VAN DE VOGEL

Onderzoek van de cloaca (van boven tot onder)
Cloaca bevuild met uitwerpselen/ meestal enteritis
Poten (teennagels, plantair oppervlak, tarsus)
Vergrote buik (eierretentie, tumor, ascites)
Parasieten aanwezig (luizen, wonden, myiasis...).

Sternal carina (huid, overgewicht)
Kroep (indien aanwezig in de soort (papegaai, hoenderachtige)
Uitzicht van een zak knickers, abnormaal bij dilatatie door lucht of vloeistof
Vleugels
Luchtzakken (vooral cervicaal/schimmelinfectie)
Snavel, neusgaten, ogen en oren.

ALGEMEEN ONDERZOEK VAN EEN KIP

VANGST VAN DE VOGEL

ENKELE ZIEKTEN VAN PAPEGAAIEN

1. Diarree: diverse infectieuze oorzaken (aspergillose, virussen, bacteriën en parasieten) Intoxicatie/ vreemde voorwerpen/ obstructie, voedingstekort
2. Onverteerde/verteerde uitwerpselen: gruis impactie, hepatopathie, pancreatitis.
3. Abdominale zwelling: tumor, ei-retentie.
4. Dyspnee
5. Sinusitis
6. Pikken/zelfverminking/snavel- en veerziekte
7. Gewichtsverlies: infectie, nierziekte.
8. hypocalciëmie

MEEST VOORKOMENDE ZIEKTEN BIJ KANARIES

Rode vogelmijt (dermanysus)

Variola (pokkenvirus)

Escherichia coli (diarree, zweet)

Mycoplasmosse (conjunctivitis)

Megabacteriën (macrorhabdosis)

Coccidiose

Vedercyste

WONDVERZORGING VAN EEN PAPEGAAI DIE DOET AAN VERENPIKKEN

EERSTE HULP

Opwarmen

De temperatuur van de vogels varieert
tussen 40 en 43°.

Ademhalingsfrequentie 12 tot 37 ademhalingen/min bij
kippen

Kalmeren.

Rehydrateren: geef water, anders subcutaan rehydrateren
(onder veterinaire controle)

Desinfecteren. Gebruik alcoholvrije en verdunde
ontsmettingsmiddelen

VLIEGBEPERKINGEN

Soms is het nodig (bij pluimvee en papegaaiaachtigen) de veren te knippen om de vogels meer vrijheid te geven.

Er zijn verschillende technieken beschikbaar.

Persoonlijk knip ik de primaire en secundaire veren weg, waarbij ik de eerste 3 veren aan beide kanten laat zitten.

Hierdoor kan de vogel soepel landen

Herinnering: dit vermindert de vliegvermogen, maar verhindert het niet.

Pas op voor de nog gevasculariseerde schachten

Het is belangrijk om een fokboek bij te houden met de binnenkomsten, vertrekken, diagnoses, behandelingen

Voldoende en passende verlichting is noodzakelijk en moet regelmatig worden vervangen (6 maanden tot 1 jaar).

Stress is de belangrijkste oorzaak van een gedaalde immuniteit van vogels, die tot de dood kan leiden.

Pas op voor overbevolking (bij fokkers, in volières en kooien)

CARCAN PAPEGAAI

DE VOEDING VAN EEN PAPEGAAI

Papegaai:

voeding van jonge papegaaien (maar papegaaien die met ouders zijn grootgebracht zijn evenwichtiger; minder verenpikken)

Er zijn verschillende sondes en poeders op de markt:
Versele laga , Harrisson's food, Nutriberrie

HET VOEREN VAN EEN PAPEGAAI

Een papegaai moet twee keer per dag gevoerd worden
(Grijze roodstaartpapegaai ongeveer 40 g/d)

Grijze roodstaartpapegaai: in het wild voornamelijk frugivoor en granivoor.

Geen dierlijke eiwitten/zuivel/zout/knoflook, ui, rabarber, avocado, rauwe aardappel, peterselie

Korrels worden aanbevolen; geen vitamine- of mineralentekort

HOE MAAK JE EEN DIEETOVERGANG VAN GRAANMENGELING NAAR GEËXTRUDEERD VOER?

Alleen op een gezond dier

Verschillende overgangssystemen (in feite twee doeltreffende methoden)

2. REPTIELEN

KENNIS VAN DE VERSCHILLENDE SOORTEN

Onderhoudsvoorwaarden

Vitale parameters

Cheloniidae (zeeschildpadden)	slangen	hagedissen
305 soorten	2955 soorten	4713 soorten
Sphenodontia	krokodilachtigen	
23 soorten	2 soorten	

Fixeren van een hagedis

Fixeren van een schildpadden

Fixeren van een slang

ONDERHOUDSVORWAARDEN VAN REPTIELEN

Terrarium

indien mogelijk niet aanbevolen voor landschildpadden

Grootte; afhankelijk van de grootte en het aantal individuen (bv. 100x60x40 voor een klimslang) grootte tot 3x de grootte van het dier.

Materialen

Bij voorkeur glas of plexiglas (let op: kameleon heeft veel ventilatie nodig; rooster)

Locatie: rustige plek, niet blootgesteld aan de zon noch 's avonds verlicht.

Bodem; denk eraan dat het reptiel zijn substraat kan opeten (geen kattenbakvulling, geen te fijn of voor de soort ongeschikt zand)

Risico op trauma

Decor; moet gemakkelijk te reinigen zijn, niet schurend bevat genoeg schuilplaatsen, echte of kunstplanten, takken

Watertank; afhankelijk van de soort en gemakkelijk te onderhouden

Niet te diep en zacht glooiend.

TEMPERATUUR

Reptielen - Poikilotherme soorten

Verandering in lichaamstemperatuur

Impact; fysiologische processen en metabolisme

Het kennen van de PBT (preferred body temperature) of optimale lichaamstemperatuur

Ex: aquatische soorten in gematigde streken 20° tot 25° .

Daarentegen, als het tropisch is: 25° tot 35° .

Noodzaak voor dagelijkse thermische amplitude

Elke soort heeft daarom een T_{mC} (minimale kritische temperatuur) T_{mC} (maximale)

Daarom is een verwarmingssysteem nodig met een temperatuurgradiënt (warme en koude zones)

Lampen buiten bereik (gevaar voor brandwonden)

Systeem voor temperatuurbeheer

ENKELE VOORBEEDEN VAN TERRARIUMTEMPERATUREN

	hot spot nachttemperatuur	koude spot	
Koningspython West-Afrika	32	26	23 tot 25
Korenslang Zuidoosten van USA	28	24	21 tot 25
California king snake Zuidwesten van USA	30	26	24 tot 26
Boa constrictor Midden-Amerika	32	26	24 tot 26

VERSCHILLENDE VERWARMINGSSYSTEMEN

VENTILATIE

VERLICHTING EN UV

BELANGRIJK; zorgt voor de omzetting van provitamine D3 in vitamine D3 (vitamine dat botmineralisatie mogelijk maakt)

Bij planteneters; vitD2 uit provit D2 in planten is niet direct bruikbaar. Het is nog belangrijker om toegang te hebben tot UV stralen

Verwarming en UV synchroniseren

Verwissel elke 6 tot 12 maanden.

Bij reptielen is het hele spectrum belangrijk (UVA, UVB, IR, natuurlijk licht).

FIXEREN VAN SCHILDPADDEN

Het is belangrijk te weten met welke soort wordt gewerkt

Een landschildpad kan met beide handen aan de zijkanten worden opgepakt

Een kleine schildpad kan op een verhoog worden geplaatst

Waterschildpadden worden opgepakt met één hand op de achterhand.

FIXEREN VAN SLANGEN

Een slang wordt in bedwang gehouden door de kop van de slang in één hand te houden en met de andere hand de rest van het lichaam te ondersteunen.

Een helper zal nodig zijn voor de zwaarste stukken (een helper om de 1,5m)

Het hoofd moet tussen duim en middelvinger worden gehouden.

De wijsvinger op de top van het hoofd.

De slang heeft de reflex om te kronkelen, dus rond de arm (aandacht, behoefte aan een assistent zodra die een meter overschrijdt)

SLANGEN DIE VEEL VOORKOMEN IN DE HANDEL

Boa

Melkslang

python

Korenslang

FIXEREN VAN HAGEDISSEN

Allereerst niet aan de staart trekken (behalve bij soorten met grijpstaarten zoals kameleons, varanen...).

Neem de nek tussen duim en wijsvinger, met de poten langs het lichaam geplooid.

Grotere dieren moeten worden vastgehouden met hun poten naar de staart toe gericht en dicht tegen het lichaam aangedrukt om slagen van de staart te voorkomen.

Aarzel niet om een handdoek te gebruiken.

FREQUENTE PATHOLOGIEËN VAN SCHILDPADDEN

Anasarca: hypovit/nierfalen/...

Verwonding aan het schild; hond, schaaraparaat

Zacht schild en osteofibrose calciumtekort/ fosfor- en vit D-overschot (UV)

Rhinitis; hypo vit A en slechte huisvesting.

Eierretentie (legnood)

Constipatie, coprostasis, obstructie): te veel voedsel, inname van substraten, ontsteking van het spijsverteringskanaal naar

Middenoorontsteking: mondinfectie, slecht waken, stress, gebrek aan hygiëne

FREQUENTE PATHOLOGIEËN VAN SLANGEN

Brandwonden: lamp of op slecht beschermde / te krachtige verwarming

Behandeling: ontsmetten (isobetadine, chloorinexidine) dan vette gazen

Opmerking: verwijder waterbak en substraat

Stomatitis: oorsprong stress en bacteriën/virus verzorging (dwangvoeding) en antibiotica / juiste fokomstandigheden

Vervellingsproblemen: oorzaak watergebrek, chronische uitdroging, externe parasiet, brandwonden

Behandeling: controle van de omgeving (water, verwarmingssysteem)

Baad de slang, verwijder voorzichtig de dode huid, pas op voor de bril, crème)

ENKELE HAGEDISSENZIEKTEN

Constipatie

Brandwonden

Huidparasieten (dermanyssus, ophionyssus natricis, reptielenluizen)

Breuken en necrose van tenen (teenontsteking)

Osteofibrose

Breuk en vervorming van de staart

Cloaca prolaps (blaas, hemipenis, oviduct, colon)

BEDANKT

